

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за II тромесечје 2017. године

октобар, 2017. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ	3
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије.....	3
1.2. Концентрација и конкуренција	4
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	6
2.1. Показатељи профитабилности	6
2.2. Структура резултата	8
2.3. Оперативни добитак	10
2.4. Оперативни расходи.....	11
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	12
3.1. Ниво и структура	12
3.2. Класификована актива	14
3.3. Кредити	16
3.4. Проблематични кредити	18
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА.....	24
4.1. Структура извора средстава	24
4.2. Депозити	26
4.3. Укупно кредитно задужење банака	28
4.4. Обавезе према иностранству	29
4.5. Субординиране обавезе	30
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	31
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА	33
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	35
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК.....	38
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	40

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају јуна 2017. године чинила 31 банка са дозволом за рад, са организационом мрежом од 1.682 пословних јединица (34 пословне јединице мање у односу на крај претходног тромесечја) и 23.575 запослених (223 мање у односу на крај претходног тромесечја).

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије

(у млрд RSD, у %)

	Број банака	Актива		Капитал		Мрежа		Запослени	
		Износ	Учешће	Износ	Учешће	Број посл. јединица ¹⁾	Учешће	Број	Учешће
Банке у власништву домаћих лица	10	797	24,7%	154	23,5%	595	35,4%	7.026	29,8%
Државне	6	534	16,6%	83	12,7%	423	25,1%	5.174	21,9%
Приватне	4	263	8,2%	71	10,8%	172	10,2%	1.852	7,9%
Банке у власништву страних лица	21	2.424	75,3%	501	76,5%	1.087	64,6%	16.549	70,2%
Италија	2	873	27,1%	186	28,4%	243	14,4%	4.182	17,7%
Аустрија	2	410	12,7%	80	12,1%	173	10,3%	2.589	11,0%
Грчка	3	327	10,2%	83	12,7%	214	12,7%	3.372	14,3%
Француска	2	332	10,3%	52	7,9%	179	10,6%	2.280	9,7%
Остали	12	482	15,0%	100	15,3%	278	16,5%	4.126	17,5%
Укупно банкарски сектор	31	3.221	100,0%	655	100,0%	1.682	100,0%	23.575	100,0%

¹⁾ Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије

У другом тромесечју 2017. године, настављен је тренд смањења укупног броја запослених у банкарском сектору Србије. Банкарски сектор запошљава 223 лица мање у другом тромесечју услед смањења броја запослених забележеног код 16 банака за укупно 355 лица, док је повећање броја запослених евидентирано код 11 банака за укупно 117 новозапослених². Промене су следеће: у 5 банака је смањен број пословних јединица за укупно 42 јединице, док је код 3 банке евидентирано повећање за укупно 7 пословних јединица³.

¹ Сви подаци у Извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

² Bank of China Srbija a.d. Beograd је имала 15 запослених.

³ Bank of China Srbija a.d. Beograd је имала 1 организациону јединицу.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају јуна 2017. године износила 3.220,7 млрд дин. (повећање за 0,4% у односу на март 2017. године), а укупан билансни капитал 655,1 млрд дин. (повећање за 2,6% у односу на март 2017.).

Банке у већинском власништву домаћих лица (приватних лица и Републике Србије) су у поређењу са претходним тромесечјем повећале тржишни удео, са 23,5% на 24,7%. Промена власништва код једне стране банке и њен прелазак у групу банака са већинским власништвом домаћих правних лица⁴, представља главни разлог горе описане промене. Последишно, учешће банака у већинском власништву страних лица је смањено (са 76,5% на 75,3%).

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије и даље имају банке пореклом из Италије, Аустрије, Грчке и Француске (9 банака) са уделом у укупној билансној суми од 60,3%, што представља смањење учешћа за 4,5 п.п. у односу на март 2017. године.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије и даље одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредност Херфиндал-Хиршмановог⁵ индекса указује на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама. Дужи временски период највише вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса забележене су код депозита (превасходно депозита становништва), и прихода од накнада, док је најнижа вредност забележена код укупних прихода и прихода од камата, као и код бруто кредита, укупних и датих становништву.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције
(учешће %)

	Првих 5 банака	Првих 10 банака	ННН ¹⁾
Активна	54,8	77,5	804
Кредити бруто (укупни)	51,2	74,7	731
Кредити становништву	50,5	76,4	738
Кредити привредним друштвима	51,6	77,8	758
Депозити (укупни)	54,7	78,3	822
Депозити становништва	57,2	80,7	950
Приходи (укупни)	48,1	75,7	694
Приходи од камата	50,9	75,8	736
Приходи од накнада	57,0	80,3	883

¹⁾ Херфиндал-Хиршман индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије

⁴ Alpha Bank Srbija a.d. Beograd је априла 2017. године преузета од стране АИК банке а.д. Beograd и променила је име у Jubanka a.d. Beograd.

⁵ Херфиндал-Хиршманов индекс концентрације се израчунава као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Посматрано према предметним категоријама, током другог тромесечја 2017. године дошло је до незнатне промене учешћа десет највећих банака у Србији тако да са: 77,5% учествују у нето билансној активи, 78,3% у депозитима и 74,7% у бруто кредитима .

Табела 1.2.2. Ранг листа десет највећих банака према критеријуму билансне активе

(у млрд RSD, у %)

	30/06/2016			31/03/2017			30/06/2017			Δ Г	Δ Т
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг		
Banca Intesa A.D.- Beograd	519	16,6	1	550	17,1	1	543	16,9	1	—	—
Komercijalna banka A.D.- Beograd	410	13,1	2	382	11,9	2	374	11,6	2	—	—
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beograd	311	10,0	3	317	9,9	3	330	10,3	3	—	—
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	241	7,7	4	260	8,1	4	266	8,3	4	—	—
Societe Generale banka Srbija A.D.- Beograd	227	7,3	5	245	7,6	5	251	7,8	5	—	—
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka akcionarsko društvo, Beograd	178	5,7	6	187	5,8	6	180	5,6	6	—	—
Eurobank A.D.- Beograd	144	4,6	7	150	4,7	7	151	4,7	7	—	—
Erste Bank A.D.- Novi Sad	127	4,1	9	145	4,5	8	143	4,5	8	↑	—
Banka Poštanska štedionica A.D.- Beograd	132	4,2	8	132	4,1	9	131	4,1	9	↓	—
Vojvođanska banka A.D.- Novi Sad	124	4,0	10	126	3,9	10	125	3,9	10	—	—

Извор: Народна банка Србије

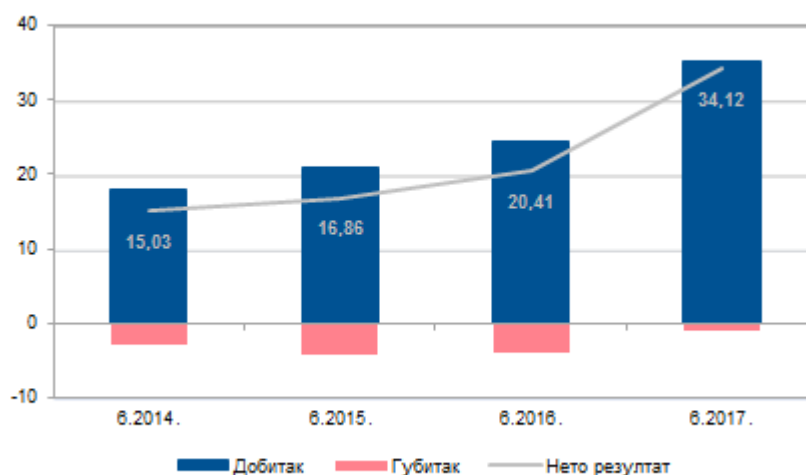
Према висини билансне суме, водећа банка у Србији је и даље „Banca Intesa A.D. Beograd“, која је забележила пад тржишног учешћа од 0,2 п.п. у односу на претходно тромесечје и раст од 0,3 п.п. у односу на исти период претходне године. Поред поменутих „Banca Intesa A.D. Beograd“, тржишно учешће изнад 10% на 30.06.2017. године су забележиле: „Komercijalna banka A.D. – Beograd“ и „Unicredit Bank Srbija A.D. – Beograd“ са тржишним учешћем од 11,6%, односно, 10,3% респективно.

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности ⁶

На крају другог тромесечја 2017. године на нивоу банкарског сектора Србије се јасно осликава наставак тренда побољшања профитабилности банака. На дан 30.06.2017. године је остварен позитиван нето финансијски резултат пре опорезивања у износу од 34,1 млрд дин., што представља пораст од 67,2% у односу на остварени нето добитак пре опорезивања у истом периоду претходне године.

Графикон 2.1.1. Резултат пре опорезивања
(у млрд RSD)

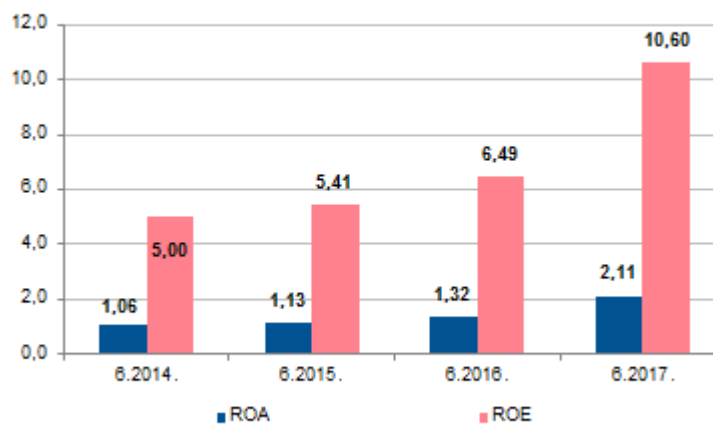
Извор: Народна банка Србије.

Пораст профитабилности банака је праћен хетерогеном структуром остварених резултата, јер су са добитком у укупном износу од 35,2 млрд дин. пословале 22 банке, док је 9 банака остварило негативан финансијски резултат у укупном износу од 1,1 млрд дин. Позиције добитка и губитка на нивоу банкарског сектора су релативно концентрисане: 61,7% укупног добитка сектора опредељује 5 банака са највећим нето добитком, док се 47,8% укупног губитка сектора односи на једну банку са највећим нето губитком. Тржишно учешће 9 банака које на крају овог тромесечја послују са губитком је и даље изразито ниско и износи 3,7%.

⁶ У складу с изменама регулативе из области рачуноводства (Контни оквир и обрасци финансијских извештаја), промењена је и методологија за израчунавање одређених показатеља профитабилности, почев од 31.12.2014. године.

Повећање профитабилности банкарског сектора на крају посматраног тромесечја 2017. године је праћено повећањем показатеља профитабилности у односу на исти период претходне године и то: приноса на активу и приноса на капитал. Принос на активу (ROA) на крају другог тромесечја 2017. године је износио 2,11% (повећање за 0,79 п.п. у односу на исти период 2016. године), док је принос на капитал (ROE) износио 10,60% (раст за 4,11 п.п. у односу на претходну годину).

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора (у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Структура резултата

Најважнији фактор пораста нето добитка је поново било смањење нето кредитних губитака, који на крају полугодишта износе 2,0 млрд дин., што је за 83,0% мање од остварених нето кредитних губитака у истом периоду 2016. године (за 9,9 млрд дин.). Разлог поменутих кретања јесу нижи нето расходи по основу индиректних отписа билансних позиција за 86,3% у односу на прво полугодиште 2016. године (са 12,2 млрд дин. смањени на 1,7 млрд дин.). Са друге стране, банке су забележиле нето приход по основу умањења резервисања за кредитно-ризичне ванбилансне позиције у износу од 184 млн дин., што је ниже него у истом периоду 2016. године, када су по том основу оствариле нето приход од 650 млн дин. По основу отписа ненаплативих потраживања је остварен нето расход и у 2016. и у 2017. години, при чему нето расходи остварени током првих 6 месеци 2017. године износе 530 млн дин. (већи за 183 млн дин. у односу на исти период 2016. године).

Други фактор по значају за раст профитабилности у 2017. години јесте повећање у делу осталих пословних прихода, који на крају другог тромесечја 2017. године износе 6,1 млрд дин. и већи су за 4,0 млрд дин у односу на исти период претходне године.

Тренд смањења нето прихода од камата је настављен и током другог тромесечја 2017. године, и то упркос расту кредитне активности, а по основу одржаног тренда снижавања каматних стопа.

Остварени нето добитак по основу камата износи 61,0 млрд дин., што је за 2,2% мање у односу на друго тромесечје 2016. године. Наведено смањење је последица израженијег пада прихода по основу камата (смањење за 4,4 млрд дин. у поређењу са претходном годином), у односу на пад расхода од камата (смањење за 3,1 млрд дин. у односу на исти период претходне године). У првом полугодишту 2017. године банкарски сектор је остварио 75,2% укупних прихода од камата по основу кредита, 20,0% по основу хартија од вредности и 2,2% по основу депозита, док је на страни расхода по основу камата учешће расхода по основу депозита најзначајније, са 72,6%, следе кредити са 19,0% и хартије од вредности са 6,9%. Највеће смањење забележено је код прихода од камата по основу динарских кредита - за 5,2% (за 3,0 млрд дин.). У структури укупних расхода по основу камата, највеће смањење је забележено код расхода камата по основу девизних депозита (за 2,3 млрд дин. или 39,1%).

За разлику од прихода и расхода по основу камата, који нису достигли ниво из истог периода 2016. године, приходи и расходи по основу накнада и провизија су виши за 8,6% и 11,9% респективно, што је кумулативно утицало на пораст нето прихода по основу накнада и провизија за 7,2%, односно за 1,2 млрд дин.

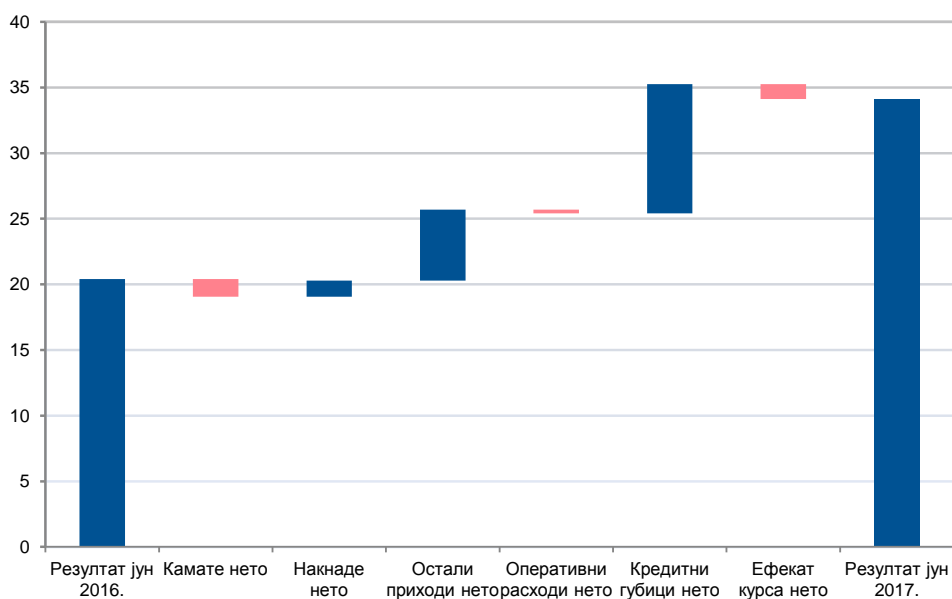
Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака

(у млн RSD)

	Резултат	Кamate нето	Накнаде нето	Кредитни губици	Ефекат курса
30/06/2017	34.125	60.957	18.305	-2.017	3.072
30/06/2016	20.407	62.300	17.072	-11.882	4.213
Промена:	67%	-2%	7%	-83%	-27%
	↑	↓	↑	↑	↓

Извор: Народна банка Србије

На крају другог тромесечја 2017. године, нето добитак по основу хартија од вредности износи 2,4 млрд дин. и за 1,3 млрд дин. је виши у односу на претходну годину. Поменуто повећање је последица виших нето прихода евидентираних код финансијских средстава намењених трговању (за 942 млн дин.), финансијских средстава расположивих за продају, као и код оних који се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха, док је у пословима заштите од ризика (деривати намењени заштити од ризика) остварен нето расход. У оквиру финансијских средстава намењених трговању, најзначајнији су приходи и расходи од промене вредности деривата намењених трговању, са учешћем од преко 95% и нето приходом од 1,6 млрд дин.

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд RSD)

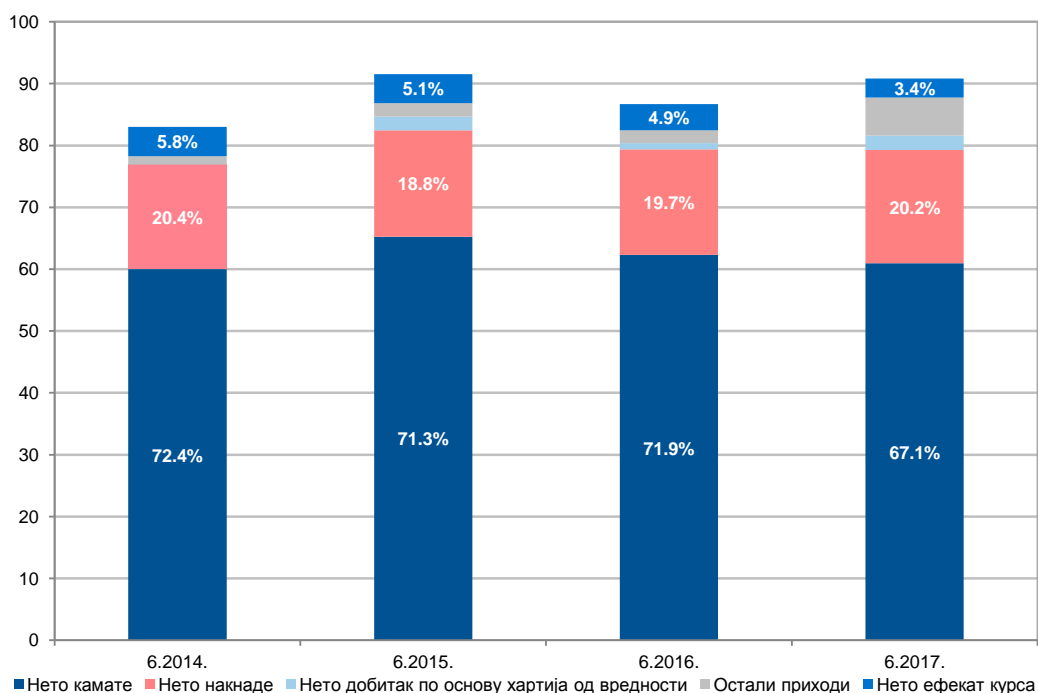
Извор: Народна банка Србије.

Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије на крају другог тромесечја 2017. године је нижи у односу на исти период претходне године, али је остао позитиван с обзиром да је остварен нето приход у износу од 3,1 млрд дин. Курсне разлике које се односе на девизна потраживања и обавезе имале су за последицу нето приходе банкарског сектора у износу од 30,7 млрд дин. (у 2016. години по овом основу је забележен нето расход од 10,4 млрд дин.), док је по основу курсних разлика које се односе на потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето расход у износу од 27,6 млрд дин. (у истом периоду 2016. години по овом основу је забележен нето приход од 14,6 млрд дин.).

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора на крају другог тромесечја 2017. године је износио 90,8 млрд дин. и већи је за 4,8% у односу на исти период 2016. године. Повећање оперативног добитка у највећој мери је резултат повећања осталих прихода, односно осталих пословних прихода прокњижених у оквиру процеса промене власништва код једне банке.

Графикон 2.3. Структура оперативног добитка
(у млрд RSD, у %)

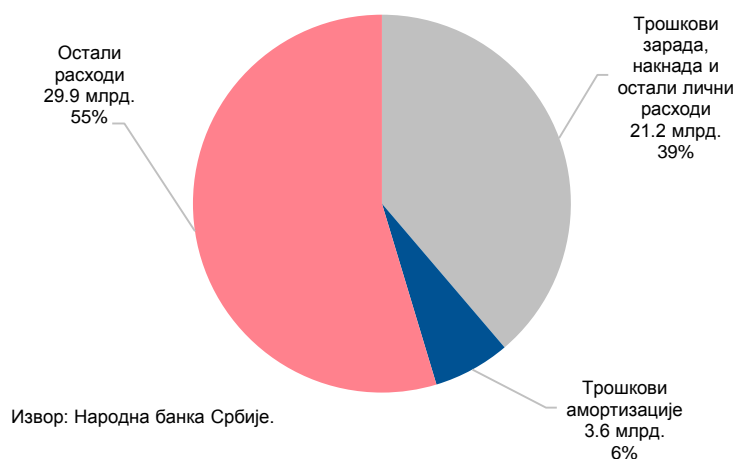

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Оперативни расходи

Оперативни расходи⁷ банкарског сектора Србије на крају другог тромесечја 2017. године износе 54,7 млрд дин. и незнатно су повећани (за 0,5%) у односу на оне остварене у истом периоду претходне године. У оквиру категорије оперативних расхода повећање је евидентирано код трошкова који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима за 2,5% (чине 38,7% укупних оперативних расхода), док су категорије „Остали расходи“ и трошкови амортизације у односу на исти период 2016. године мањи за 0,6% и 1,9% респективно.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
30. јун 2017.

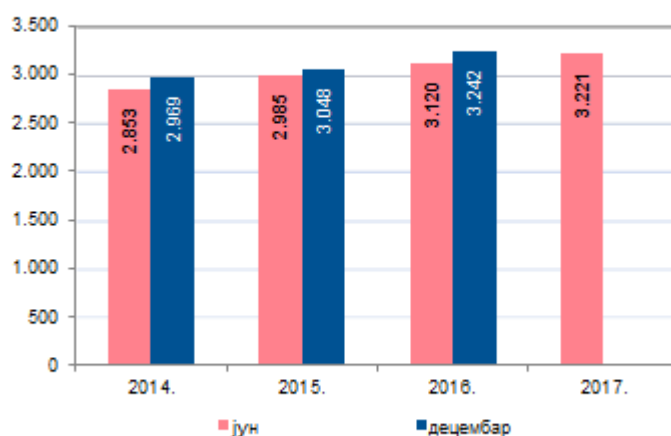
⁷ Оперативни расходи обухватају: трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе, трошкове амортизације и остале расходе (материјала, производних услуга, нематеријалне трошкове...), у складу са измењеном методологијом.

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

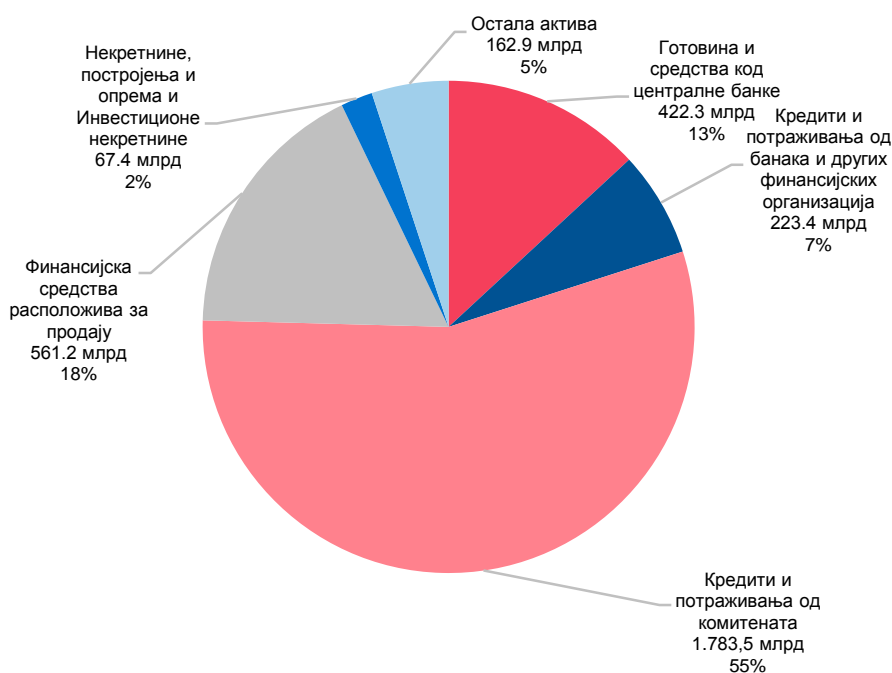
Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије на крају јуна 2017. године износи 3.220,7 млрд дин., што представља раст од 12,7 млрд дин., односно 0,4% у односу на крај првог квартала 2017. године.

Графикон 3.1.1. Укупна нето актива банкарског сектора
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије

Доминантан удео у нето активи банкарског сектора има категорија кредита и потраживања са 62,3% (као резултат пословних модела банака заснованих на традиционалним кредитно-депозитним пословима), уз тенденцију пораста од 0,4 п.п. у поређењу са крајем претходног тромесечја. Поред ове категорије, значајно је учешће финансијских средстава расположивих за продају (17,4%) и готовине и средстава код централне банке (13,1%), који су у посматраном тромесечју исказале пад учешћа од по 0,2 п.п. Пласмани банака у финансијска средства у великој већини чине хартије од вредности које емитује Република Србија, што опредељује висок ниво сигурности и ликвидности овог сегмента улагања банкарског сектора.

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора
30. јун 2017.

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора

(у млн RSD, у %)

	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30/06/2017	31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017
Готовина и средства код централне банке	422.322	-4.588	-61.794	-1,1%	-12,8%
Кредити и потраживања	2.006.933	22.051	48.696	1,1%	2,5%
Од банака и ДФО	223.429	5.242	13.071	2,4%	6,2%
Од комитената	1.783.504	16.809	35.625	1,0%	2,0%
Финансијска средства	662.266	-11.375	-11.864	-1,7%	-1,8%
По фер вредности кроз биланс успеха	27.410	5.198	6.123	23,4%	28,8%
Која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	3.617	-4.109	-2.814	-53,2%	-43,8%
Расположива за продају	561.188	-2.707	6.272	-0,5%	1,1%
Која се држе до доспећа	70.052	-9.756	-21.445	-12,2%	-23,4%
Некретнине, постројења и опрема	51.468	-297	-962	-0,6%	-1,8%
Инвестиционе некретнине	15.980	-168	-918	-1,0%	-5,4%
Остало	61.713	7.093	6.020	13,0%	10,8%
Укупна билансна сума банкарског сектора	3.220.683	12.716	-20.821	0,4%	-0,6%

Извор: Народна банка Србије

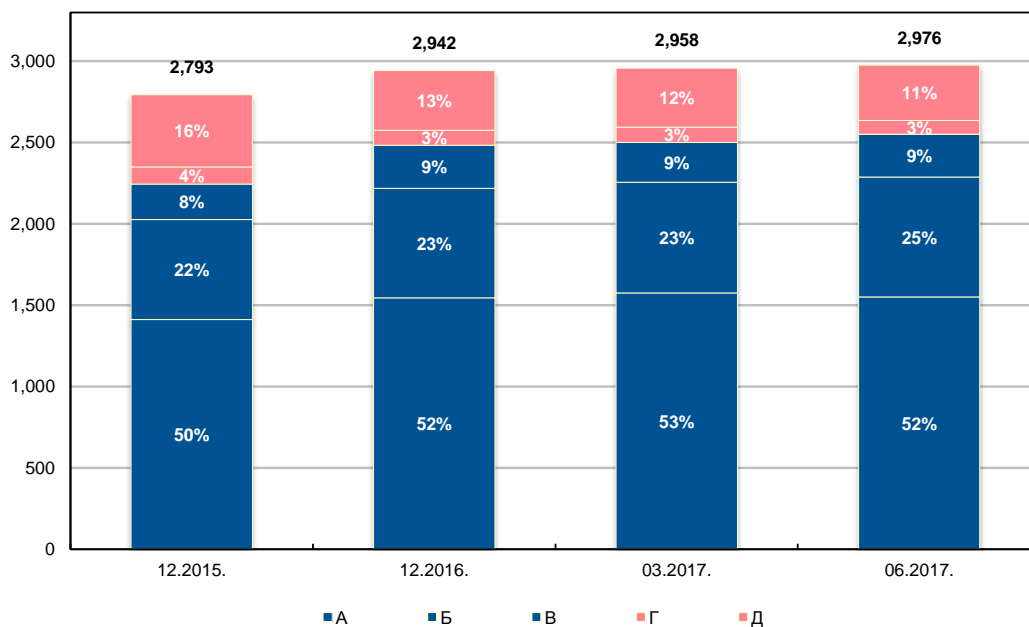
3.2. Класификована актива

Укупна класификована (билансна и ванбилансна) актива на крају јуна 2017. године износи 2.976,4 млрд дин. и већа је за 18,1 млрд дин. (0,6%) у односу на крај претходног тромесечја. Билансна актива која подлеже класификацији је забележила смањење за 8,6 млрд дин., а ванбилансне ставке које се класификују су повећане за 26,7 млрд дин. У оквиру структуре билансних ставки које се класификују, најзначајније промене су биле код дугорочних и краткорочних кредита, који су се повећали за 17,1 млрд дин. и 12,6 млрд дин. респективно (учешће у укупној билансној активи која подлеже класификацији је 69,1% односно 12,7%), и код депозита код банака и доспелих потраживања, који су се смањили за 12,2 млрд дин. и 12,0 млрд дин. респективно. У оквиру ванбилансних ставки, највеће апсолутно повећање је било евидентирано код чинидбених гаранција и неискоришћених преузетих обавеза за 23,1 млрд дин. и 6,8 млрд дин. респективно. Ове категорије учествују са 23,1% односно 59,2% у укупним класификованим ванбилансним ставкама.

Најзначајнија промена у структури класификације билансне активе у односу на претходно тромесечје је повећање билансних ставки из категорије Б, за 22,4 млрд дин. (највише у делу краткорочних и дугорочних кредита), смањење билансних ставки из категорије А за 16,3 млрд дин. (највише у делу депозита код банака), док је билансна актива класификована у две најлошије категорије Г и Д смањена за 1,9 и 22,9 млрд дин. респективно (смањење доспелих потраживања највећим делом). Последице, побољшана је и сама структура, јер је дошло до смањења учешћа две најлошије категорије за 1,0 п.п., тако да је учешће „лоше активе“ у укупној класификованој билансној активи 17,9%.

Повећање укупних ванбилансних ставки које се класификују за 26,7 млрд дин. је резултат повећања категорије Б и В (за 34,4 и 9,5 млрд дин. респективно), највећим делом код чинидбених гаранција и неискоришћених преузетих обавеза. И поред смањења ванбилансних ставки класификованих у најбољу категорију А за 8,5 млрд дин., услед смањења код најлошијих категорија Г и Д за 8,7 млрд дин. и 0,1 млрд дин. респективно, учешће ванбилансне „лоше активе“ смањено је са 5,1% на 3,8% у укупно класификованим ванбилансним ставкама.

Графикон 3.2. Укупна класификована актива
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Уступљена потраживања у другом тромесечју 2017. године износе 5,8 млрд РСД, што је у висини нивоа уступања за исти период претходне године. Од укупног износа уступања 80% је реализовано у месецу мају и као и у претходном тромесечју око 70% укупног износа пренето је лицима ван банкарског сектора.

Као последица наведених кретања, обрачуната регулаторна резервисања за биланс су у другом тромесечју забележила смањење за 21,8 млрд дин. (5,4%) и износе 383,6 млрд дин. Код обрачунатих регулаторних резервисања за ванбиланс бележи се, такође, смањење за 6,8% и износе 13,6 млрд дин.

Услед наведених промена и укупна потребна резерва за процењене губитке по основу кредитног ризика (која се за сваког дужника утврђује као позитивна разлика регулаторних резервисања, с једне стране и збира исправке вредности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама) је у истом периоду смањена за 11,0 млрд дин. односно за 6,9% на ниво од 149,6 млрд дин.

3.3. Кредити ⁸

Током другог тромесечја 2017. године, бруто кредити банкарског сектора Србије у номиналном износу су се повећали за 20,1 млрд дин. и износе 2.004,1 млрд динара, што представља номиналан раст од 1,0%.

Повећање кредитне активности је било најизраженије у сектору становништва и то за 16,9 млрд дин. (тј. 2,2% више у односу на крај претходног тромесечја), као и у сектору финансија и осигурања за 10,5 млрд дин. (односно 70,3% више у односу на претходно тромесечје). Са друге стране номинално смањење кредитне активности забележено је у сектору јавних предузећа, привредних друштава и код осталих комитената – нефинансијски сектор у стечају (8,5 млрд дин., 2,1 млрд дин. и 4,9 млрд дин. респективно мање у односу на крај претходног тромесечја), на шта су доминантно утицала реализована уступања, отписи и благо јачање динара. Са учешћем од 44,0% и 38,9% у укупним бруто кредитима, сектори привредних друштава и становништва су и даље најзаступљенији.

Табела 3.3. Промена нивоа бруто кредита
(у млн RSD, у %)

	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
Сектор финансија и осигурања	25.501	10.522	843	70,3%	3,4%
Јавни сектор	30.687	677	-117	2,3%	-0,4%
Јавна предузећа	90.689	-8.491	-13.076	-8,6%	-12,6%
Становништво	779.064	16.911	38.408	2,2%	5,2%
Привредна друштва	881.429	-2.125	52	-0,2%	0,0%
Страна лица и стране банке	31.320	4.600	3.276	17,2%	11,7%
Остали сектори	165.459	-1.957	1.948	-1,2%	1,2%
Укупни кредити	2.004.149	20.137	31.334	1,0%	1,6%

Извор: Народна банка Србије

Валутна структура кредита банкарског сектора Србије је и даље претежно девизно индексирана. На крају другог тромесечја 2017. године, удео девизних и девизно индексираних кредита износи 68,9%. Доминантна валута индексације кредита у банкама у Србији је евро, са уделом од 62,8% (односно 91,1% у укупним

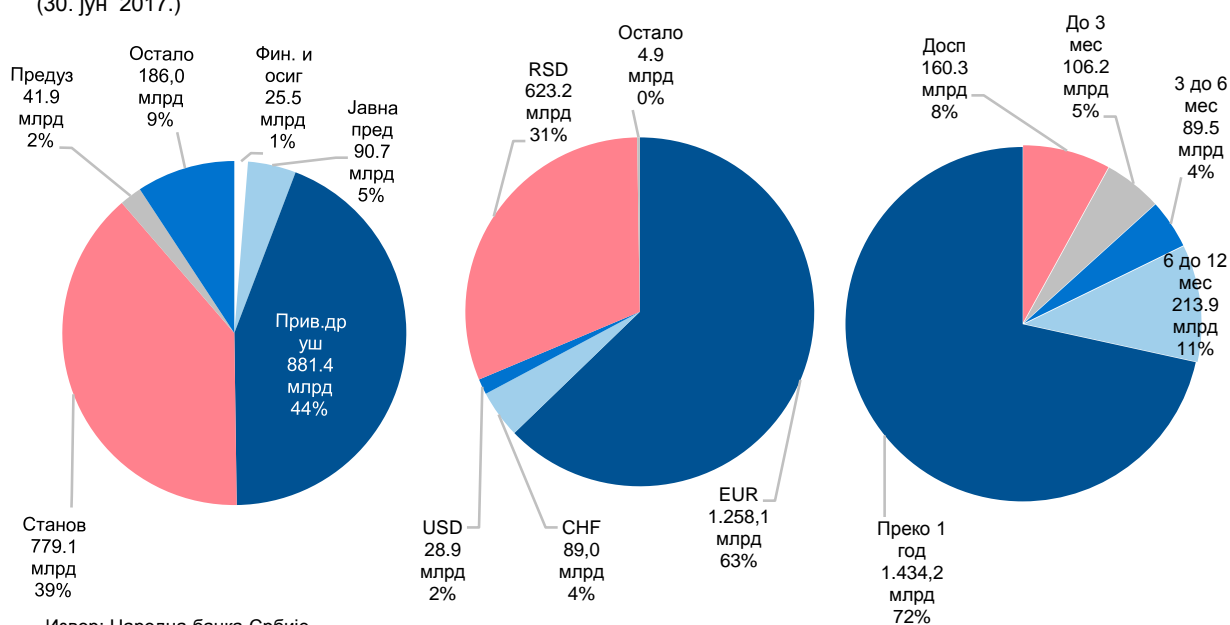
⁸ Кредити, у складу са Упутством о обавези и начину прикупљања, обраде и достављања података о стању и структури пласмана, потраживања и обавеза банака, обухватају следеће кредитне у динарима и у иностранству: опозиви, по трансакционим рачунима, overnight, потрошачки, за ликвидности и обртно средства, извозни, инвестициони, стамбени, готовински, за плаћање увоза робе и услуга из иностранства, за куповину непокретности у земљи физичком лицу и остали кредити.

бруто девизним и девизно индексираним кредитима). Следе кредити у швајцарским францима и америчким доларима са уделима од 4,4% (6,4% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита) односно 1,4% (2,1% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), респективно, што је, поред номиналног и релативно смањење у односу на март 2017. године.

На динарски портфолио се на крају другог тромесечја 2017. године односило 31,1% укупних бруто кредита што је незнатно више услед повећања динарских готовинских кредита (за 21,1 млрд дин.). Наиме, у дужем временском периоду готовински кредити бележе константни раст, како номинални раст (од краја 2014. године до краја јуна 2017. године већи су за 119,8 млрд дин. или за 60,6%), тако и своје учешће у укупним кредитима (са 10,6% на 15,8% у истом периоду), првенствено услед раста динарских готовинских кредита, који на крају другог тромесечја 2017. године чине 98,0% сви готовинских кредита. Од кредита пласираних са девизном клаузулом, једини раст су имали кредити за ликвидност и обртна средства (за 4,5 млрд дин.), док су све остале врсте кредита забележиле смањење (стамбени кредити за 5,4 млрд дин.).

Графикон 3.3. Структура бруто кредита банкарског сектора
(у млрд RSD)
(30. јун 2017.)

Посматрано по преосталој рочности, структура бруто кредита није значајније промењена: удео краткорочних и дугорочних бруто кредита је 18,8% и 71,6% респективно, доспели кредити учествују са 8,0%, а учешће кредита по виђењу је 1,6%.

3.4. Проблематични кредити

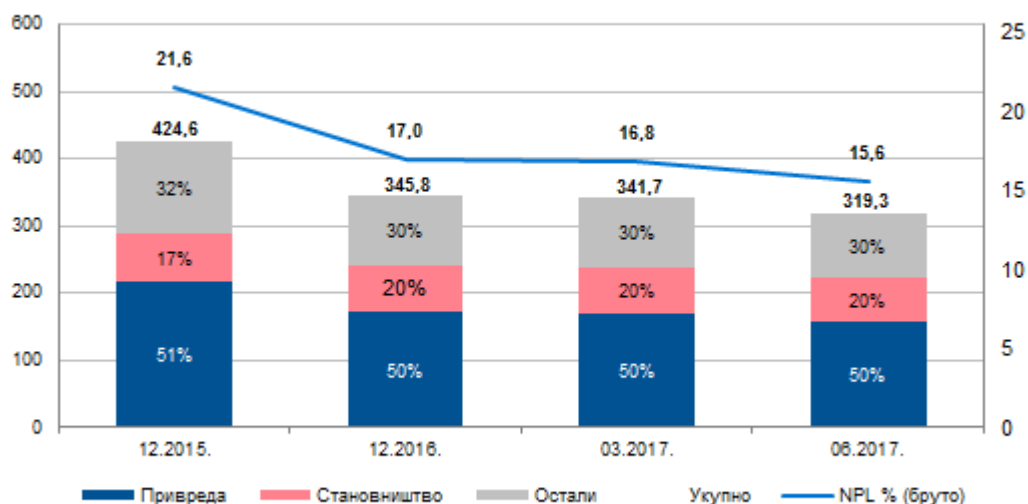
Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (NPL) од велике је важности за идентификовање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и са њима повезани индикатори представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа NPL у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица NPL.

У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под NPL се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

- по основу кога је дужник у доцњи (на начин предвиђен одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке) дуже од 90 дана, или по основу плаћања камате или главнице;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање;
- по основу ког дужник касни мање од 90 дана али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (бруто NPL)

Укупни бруто NPL кредити банкарског сектора су током другог тромесечја 2017. године смањени за 22,5 млрд дин. и на крају јуна износе 319,3 млрд дин, при чему је пад евидентиран у свим посматраним секторима, осим сектора страних лица. Главни фактори коју су у претходном периоду доминантно утицали на пад проблематичних кредита – отписи и уступања потраживања су током посматраног тромесечја допринели паду проблематичних кредита са 5,1 и 7,0 млрд дин., респективно.

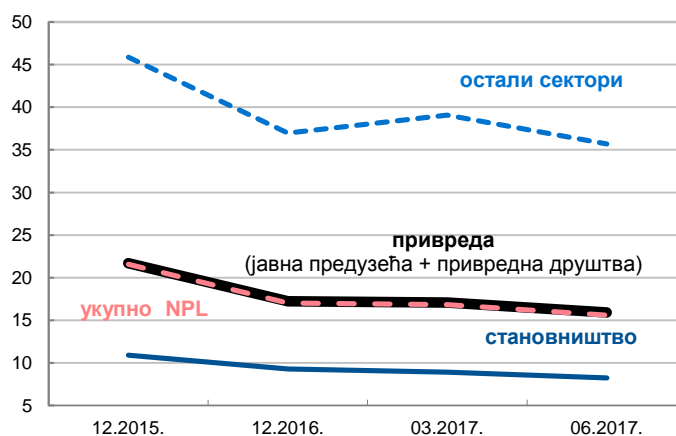
Графикон 3.4.1. Бруто проблематични кредити (NPL)
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Пад бруто проблематичних кредита за 6,6%, уз благ раст укупних кредита, условио је пад показатеља учешћа NPL у укупним бруто кредитима у односу на крај претходног тромесечја, за 1,2 п.п., на ниво од 15,6%.

Посматрано по секторима, и даље се највећи део бруто NPL кредита односи на привредна друштва (142,9 млрд. дин. на крају јуна 2017. године), при номиналном износу који се смањило за 12,8 млрд. дин. (8,2%) и учешћу у укупним проблематичним кредитима које је смањено на 44,8%. Следе нефинансијска правна лица у стечају, чији NPL кредити износе 74,0 млрд дин. (80,3 млрд дин. на крају марта 2017. године), уз непромењено учешће од 23,2%.

Код сектора становништва бруто NPL кредити износе 64,6 млрд дин., што чини 20,2% укупних кредита.

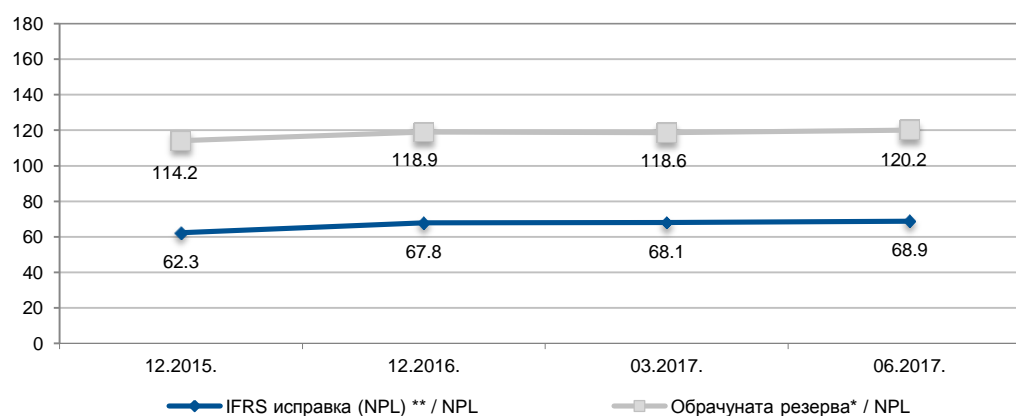
Графикон 3.4.2. Показатељ бруто NPL кључних сектора
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

Покриће проблематичних кредита

На крају другог тромесечја 2017. године, покриће укупних бруто проблематичних кредита обрачунатом резервом за процењене губитке по билансним ставкама, износило је 120,2%, док је покриће припадајућом исправком вредности достигло износ од 68,9%.

Графикон 3.4.3. **Покриће проблематичних кредита**
(у %)

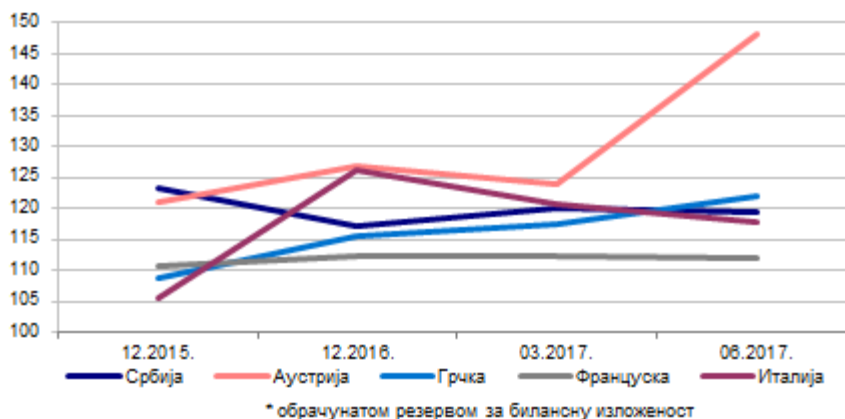

* Обрачуната резерва за процењене губитке по билансним потраживањима (тзв. Loan loss reserve);
** Исправка вредности проблематичних кредита;

Извор: Народна банка Србије.

И овог тромесечја подаци указују да је покривеност бруто проблематичних кредита обрачунатом резервом константно на високом нивоу, док ниво покрића припадајућим исправкама вредности исказује континуирани тренд раста.

Графикон 3.4.4. **Покриће* проблематичних кредита по земљама**

Проблематични кредити привредним друштвима

Бруто проблематични кредити привредним друштвима на крају другог тромесечја 2017. године износе 142,9 млрд дин. и мањи су за 12,8 млрд дин. (за 8,2%) у односу на крај претходног тромесечја, претежно услед наплате (7,2 млрд дин.) и уступања (5,1 млрд дин.)⁹.

Табела 3.4.1. Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама

(у млн RSD, у %)

	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
Прерађивачка индустрија	57.838	-1.648	-2.801	-2,8%	-4,6%
Трговина	33.696	-5.416	-4.455	-13,8%	-11,7%
Грађевинарство	20.071	-3.246	-4.423	-13,9%	-18,1%
Образовање и пословање некретнинама	19.662	-1.074	-1.675	-5,2%	-7,9%
Пољопривреда	3.160	-944	-907	-23,0%	-22,3%
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	8.133	-428	-480	-5,0%	-5,6%

Извор: Народна банка Србије

Посматрано по привредним гранама, у укупним проблематичним кредитима привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 40,5%, уз бруто NPL показатељ од 19,3%), трговина (удео од 23,6%, уз бруто NPL показатељ од 11,7%) и грађевинарство (удео од 14,0%, уз бруто NPL показатељ од 24,1%). Овог тромесечја код свих грана је приметно смањење NPL показатеља. Најзначајније смањење је код: грађевинарства, пословања некретнинама и трговине (за 4,2 п.п., 2,1 п.п. и 1,6 п.п. респективно).

Табела 3.4.2. Показатељ бруто NPL-а за привредна друштва по гранама

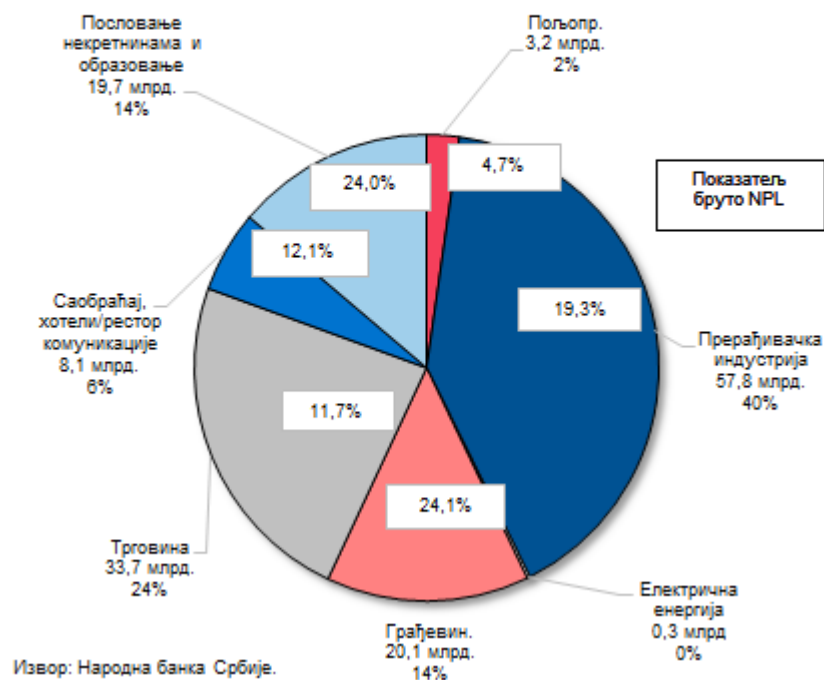
(у %)

	30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31/03/2017	31/12/2016
		Грађевинарство	24,1%
Пословање некретнинама и образовање	24,0%	-2,1	-2,3
Прерађивачка индустрија	19,3%	-0,5	-0,8
Трговина	11,7%	-1,6	-1,5
Пољопривреда	4,7%	-1,3	-1,1
Саобраћај	12,1%	-1,3	-1,6

Извор: Народна банка Србије

⁹ Обрачунато на основу података из извештаја NPL 3 које банке достављају НБС.

Графикон 3.4.5. Структура проблематичних кредита привредних друштава
(30. јун 2017.)

Проблематични кредити физичким лицима¹⁰

Учешће бруто проблематичних кредита физичких лица је испод просека укупног портфолија и на крају другог тромесечја 2017. године износи 8,9%, што је за 0,7 п.п. ниже у односу на крај претходног тромесечја.

Проблематични кредити физичким лицима су на крају другог тромесечја 2017. године износили 78,2 млрд дина. и смањени су за 5,3% у односу на крај претходног тромесечја. Смањење су забележиле све врсте кредита, а највише потрошачки кредити за 30,0%.

¹⁰ Становништву, предузетницима, приватним домаћинствима са запосленим лицима и регистрованим пољопривредним произвођачима

Табела 3.4.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама

(у млн RSD, у %)

	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
Стамбени кредити	28.891	-1.239	-2.200	-4,1%	-7,1%
Готовински кредити	20.294	-970	-836	-4,6%	-4,0%
Кредитне картице	4.365	-51	-105	-1,2%	-2,3%
Минусни салдо по тек. рачунима	3.687	-411	-328	-10,0%	-8,2%
Потрошачки кредити	2.646	-1.133	-1.234	-30,0%	-31,8%
Остало	18.367	-573	-739	-3,0%	-3,9%
Укупно	78.250	-4.377	-5.443	-5,3%	-6,5%

Извор: Народна банка Србије

Категорија кредита за стамбену изградњу има доминантан удео, како у кредитној активности према физичким лицима у којој учествују са 40,7%, тако и у износу бруто NPL који се односе на ова лица (36,9%). Следећи по значају су готовински кредити, са учешћем од 36,3% у укупним кредитима физичким лицима и 25,9% у укупним NPL ових лица.

Табела 3.4.4. Показатељ NPL-а за физичка лица по намени

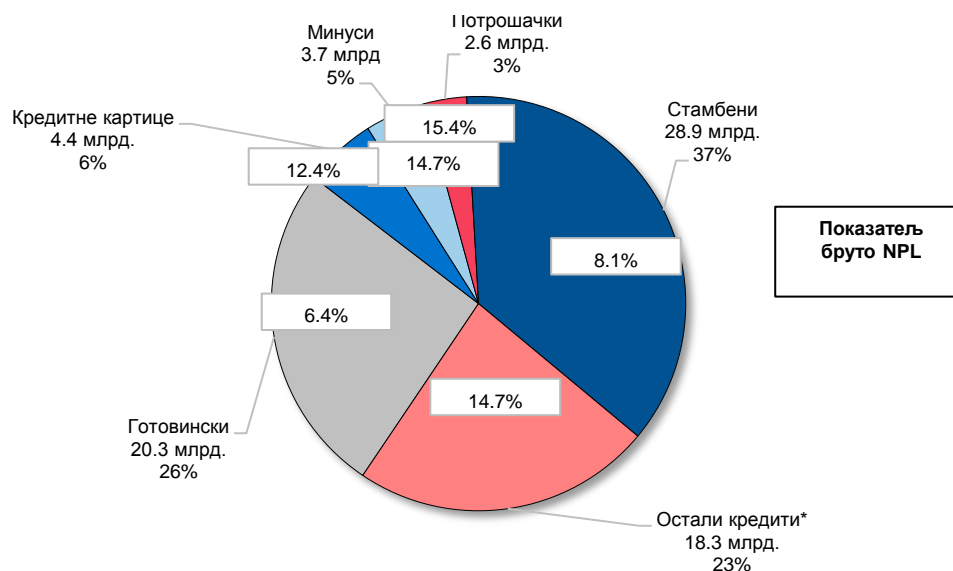
(у %)

	30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31/03/2017	31/12/2016
Стамбена изградња	8,1%	-0,2	-0,6
Готовински кредити	6,4%	-0,8	-1,2
Кредитне картице	12,4%	-0,2	-0,1
Минусни салдо по текућим рачунима	14,7%	-0,8	-1,6
Потрошачки кредити	15,4%	-5,8	-6,3

Извор: Народна банка Србије.

Највиши бруто NPL показатељ физичких лица на крају јуна 2017. године (15,4%) забележен је у категорији потрошачких кредита (чије је учешће у укупним кредитима датим физичким лицима 2,0%, а у укупном NPL тих лица 3,4%). Следе минуси по текућим рачунима са показатељем 14,7% (2,9% кредита, 4,7% NPL), кредитне картице са 12,4% (4,0% кредита, 5,6% NPL), готовински са 6,4%, док је код стамбених кредита, као најзначајније категорије овај показатељ 8,1%. Забележен је пад бруто NPL показатеља код свих намена кредита пласираних физичким лицима.

Графикон 3.4.6. Структура проблематичних кредита физичким лицима
(30. јун 2017.)

*Остали кредити = пољопривредна делатност, обављање других делатности, кредити за куповину аутомобила и остали кредити физичким лицима

Извор: Народна банка Србије.

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији чине примљени депозити¹¹, са учешћем у укупној пасиви од 69,1%. Сопствени извори финансирања на крају другог тромесечја 2017. године учествују у пасиви са 20,3%, док примљени кредити чине 7,6% пасиве.

¹¹ Укључују трансакционе и остале депозите, као део категорије: Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци и Депозити према другим комитентима.

Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора

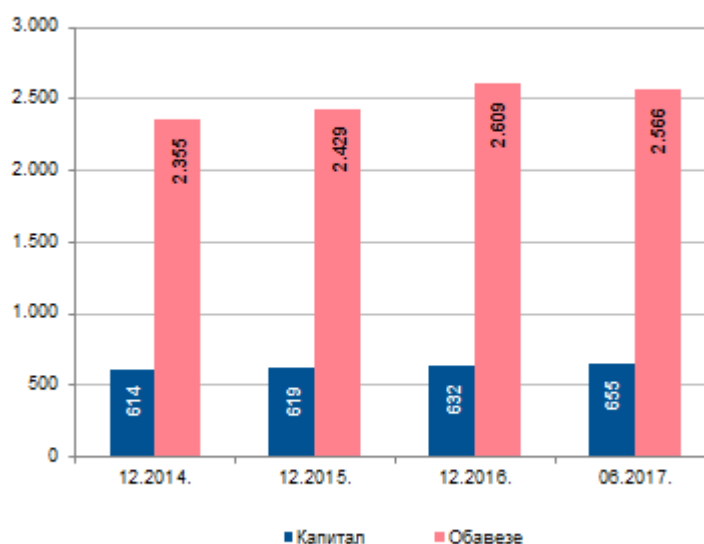
(у млн RSD, у %)

	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30/06/2017	31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017
Депозити и остале обавезе	2.476.780	6.428	-36.445	0,3%	-1,5%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	300.406	34.190	-10.838	12,8%	-3,5%
<i>према другим комитентима</i>	2.176.374	-27.762	-25.607	-1,3%	-1,2%
Издате сопствене ХоВ и друга позајмљена средства	123	0	0	0,0%	0,0%
Субординиране обавезе	43.651	-1.618	-1.920	-3,6%	-4,2%
Резервисања	10.358	-1.200	-1.403	-10,4%	-11,9%
Акцијски и остали капитал	404.817	2.063	3.304	0,5%	0,8%
Добитак	86.460	8.574	7.358	11,0%	9,3%
Губитак	31.182	-13.350	-12.868	-30,0%	-29,2%
Резерве и нереализовани губици	195.035	-7.552	-887	-3,7%	-0,5%
Остало	34.642	-7.329	-3.697	-17,5%	-9,6%
Укупна пасива банкарског сектора	3.220.683	12.716	-20.821	0,4%	-0,6%

Извор: Народна банка Србије.

Укупне обавезе банкарског сектора мање су за 3,7 млрд дин. (за 0,1%) у односу на крај претходног тромесечја. Смањење нивоа обавеза углавном је резултат пада категорије “Депозити и остале обавезе према другим комитентима“ за 27,8 млрд дин. (за 1,3%).

Графикон 4.1. Капитал и обавезе банкарског сектора (у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Укупан капитал банкарског сектора је у току другог тромесечја 2017. године повећан, за 16,4 млрд дин. (за 2,6%), као и његово учешће у укупној билансној пасиви (са 19,9% на 20,3%). Ово повећање капитала је последица раста профитабилности банкарског сектора (исказана добит је већа за 16,0 млрд дин. у односу на претходно тромесечје).

У погледу валутне структуре, током другог тромесечја 2017. године дошло је до повећања удела динарских извора финансирања (укључујући капитал), са 42,5% на 43,3%. Код девизног дела пасиве, константно доминантна валута је евро, који чини 89,5% укупних девизних обавеза, док остатак углавном чине обавезе у америчком долару (6,3%) и швајцарским францима (3,3%).

4.2. Депозити

Укупни примљени депозити банака на крају другог тромесечја 2017. године износе 2.225,1 млрд дин., што представља смањење за 9,0 млрд дин. (0,4%) у односу на крај претходног тромесечја и резултат је априорације динара.

Раст динарских депозита од 18,8 млрд дин., уз јачање динара је утицало да на крају другог тромесечја 2017. године удео девизних и девизно индексираних депозита буде благо смањен, са 70,4% на 69,5%. Доминантна валута је евро, са уделом у укупним девизним и девизно индексираним депозитима од 88,8%. Остатак девизних и девизно индексираних депозита већином се односи на депозите у америчким доларима (7,2%) и швајцарским францима (3,0%).

Краткорочно депонована средства¹² чине већински део примљених депозита банака у Србији. Преко половине свих депозита банкарског сектора су депозити по виђењу (60,7%), следе депозити са преосталом рочношћу до једне године са учешћем од 32,4%, док депозити са преосталом рочношћу преко годину дана учествују са свега 6,9% у укупним депозитима. Повећање учешћа у односу на претходно тромесечје је приметно код депозита по виђењу (0,8 п.п.), док је смањење евидентирано код краткорочно орочених депозита (0,5 п.п.) и код дугорочно орочених депозита (0,3 п.п.).

Када се структура депозита посматра по иницијалној (уговореној) рочности и даље су доминантна категорија депозити по виђењу (60,4%), потом депозити уговорени до једне године који чине 28,3%, а 11,3% свих депозита је уговорено на рок дужи од годину дана. Наведена структура и овог тромесечја указује на смањење удела дугорочних депозита највише у корист депозита по виђењу у посматраном тромесечју.

¹² По преосталој рочности

Укупна штедња становништва¹³ је, у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја, смањена за 30,1 млрд дин. (3,8%) и на крају другог тромесечја 2017. године износи 762,6 млрд дин. Поменути пад није резултат повлачења штедних улога, већ је једним делом последица доспећа штедње и преласка на рачуне трансакционих девизних депозита, који су у посматраном периоду забележили раст од 10,1 млрд дин., а другим апрецијације динара за 2,5% у другом тромесечју 2017. године. Девизна штедња представља доминантну категорију у укупним штедним депозитима становништва, са уделом од 93,9%, док је удео динарске штедње 6,1% на крају јуна 2017. године. У односу на претходно тромесечје, динарска штедња је забележила пад од 0,8 млрд дин., док је девизна штедња смањена за 29,3 млрд дин.

Табела 4.2. Промене нивоа депозита

(у млн RSD, у %)

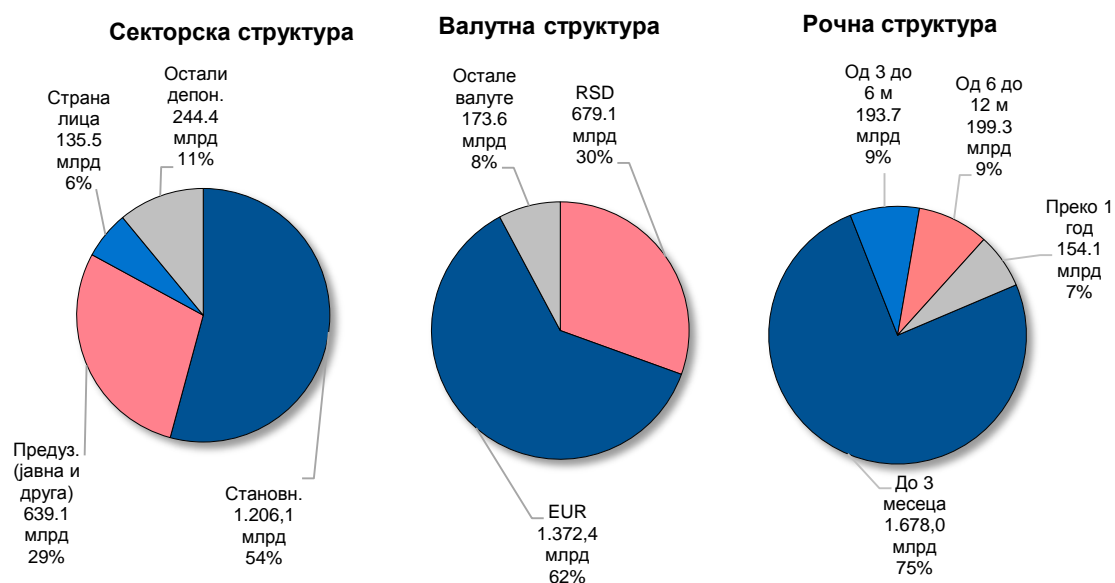
	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
Сектор финансија и осигурања	60.842	1.410	-1.001	2,4%	-1,6%
Јавни сектор	37.606	-1.464	-2.338	-3,7%	-5,9%
Јавна предузећа	127.591	-12.949	-10.681	-9,2%	-7,7%
Становништво	1.206.058	-18.879	-3.726	-1,5%	-0,3%
Привредна друштва	511.481	16.448	-3.528	3,3%	-0,7%
Страна лица и стране банке	135.547	162	-11.184	0,1%	-7,6%
Остали сектори	145.975	6.317	5.171	4,5%	3,7%
Укупни депозити	2.225.100	-8.956	-27.287	-0,4%	-1,2%

Извор: Народна банка Србије.

Укупни депозити становништва у иностраној валути на крају другог тромесечја 2017. године износе 1.056,8 млрд дин. (што представља пад од 1,9% у односу на крај претходног тромесечја) и чине их претежно штедни депозити (67,8%).

¹³ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти)

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије (30. јун 2017.)

Извор: Народна банка Србије.

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора је на крају другог тромесечја 2017. године износило 245,3 млрд дин., што представља повећање у односу на претходно тромесечје за 16,4 млрд дин. (7,1%). Раст је забележен код свих ставки, а највише у делу „overnight“ кредита за 10,0 млрд дин.

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака

(у млн RSD, у %)

	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
„Overnight“	51.178	9.962	695	24,2%	1,4%
Примљени кредити	181.454	725	-10.365	0,4%	-5,4%
Остале финансијске обавезе	12.669	5.675	1.451	81,1%	12,9%
Укупни узети кредити	245.301	16.362	-8.218	7,1%	-3,2%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупним кредитним задужењима представљају примљени кредити (доминантно од матица и међународних финансијских институција) са уделом од 74,0% (на крају претходног тромесечја: 78,9%) и обавезе по „overnight“ кредитима са 20,8% (на крају претходног тромесечја: 18,0%), док остале финансијске обавезе чине 5,2% (на крају претходног тромесечја: 3,1%).

Код банака у већинском власништву страних лица налази се 92,6% укупног кредитног задужења банкарског сектора, 93,6% „overnight“ кредита, 93,4% примљених кредита и 77,6% осталих финансијских обавеза.

Преовлађујућа валута задужења је евро, која са 213,6 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 196,3 млрд дин.) чини 87,1% укупних кредитних задужења. Обавезе у динарима износе 23,9 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 24,0 млрд дин.) и чине 9,8% укупних кредитних задужења, док банке у швајцарским францима дугују 5,9 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 7,0 млрд дин.), што је 2,4% укупних кредитних задужења.

4.4. Обавезе према иностранству

На крају другог тромесечја 2017. године укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 157,8 млрд дин. и већи је за 17,9 млрд дин. (12,8%) у односу на претходно тромесечје. Повећање задужења је забележено код највеће ставке (са учешћем од 85,1%) обавезе по примљеним кредитима за 6,9 млрд дин. и код „overnight“ кредита (за 10,5 млрд дин.). Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се од 16 банака које имају примљене кредите из иностранства, издваја пет банака са 79,4% целокупног износа тог задужења. Такође, само три банке имају узете „overnight“ кредите из иностранства.

И поред повећања „overnight“ кредита, дугорочни кредити доминирају у рочној структури задужења у иностранству са учешћем од 75,1% (на крају претходног тромесечја: 80,6%).

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству
(у млн RSD, у %)

	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30/06/2017	31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017
„Overnight“	21.793	10.512	4.457	93,2%	25,7%
Примљени кредити	134.330	6.857	-976	5,4%	-0,7%
Остале финансијске обавезе	1.692	517	213	44,0%	14,4%
Укупни узети кредити	157.815	17.885	3.694	12,8%	2,4%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредитног задужења у иностранству је, у односу на претходно тромесечје, опет благо померена у корист валуте евро, имајући у виду да је 95,7% кредитног задужења у иностранству у еврима (на крају претходног тромесечја: 94,9%, а на крају 2015. године 88,4%). Задужење у швајцарским францима је са мањим уделом од 3,6% (задужење у швајцарским францима је крајем 2014. и 2015. године прелазило 10%; претходног тромесечја је износило 4,9%).

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају другог тромесечја 2017. године износиле 43,6 млрд дин., што је за 1,4 млрд дин. (3,1%) мање у односу на крај претходног тромесечја. Тренд смањења субординираних обавеза се наставља, јер је током 2015. године смањење било за 10,1% а у 2016. години додатних 30,0%.

Од укупних субординираних обавеза, према страним банкама је 59,9%, страним правним лицима 17,6%, међународним финансијским институцијама 13,9%, 1,1% према привредним друштвима и, први пут, од домаћих банака 7,5%.

Задужење банкарског сектора у еврима и даље чини 82,4% задужења, обавезе у швајцарским францима 16,2%; 1,1% су чиниле обавезе у динарима, док је преосталих 0,3% у осталим валутама.

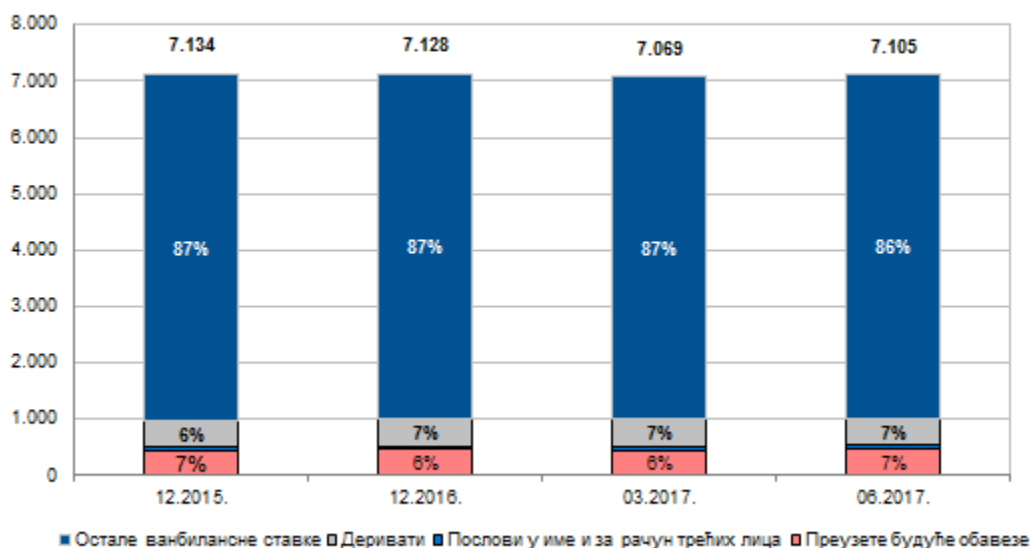
Присутна је висока концентрација, будући да се од укупно 16 банака које имају ове обавезе, издвајају две банке по висини субординираних обавеза са 34,7% свих субординираних обавеза банкарског сектора, односно прве четири банке обухватају преко половине укупног износа субординираних обавеза.

Имајући у виду регулаторна ограничења за укључивање субординираних обавеза у допунски, односно регулаторни капитал, од укупних субординираних обавеза банке су у допунски капитал могле да укључе свега 51,3% укупног износа.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају другог тромесечја 2017. године укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износе 7.104,9 млрд дин. и њихов ниво је незнатно повећан у односу на крај претходног тромесечја (за 0,5%), првенствено по основу повећања у сегменту Остале преузете неопозиве обавезе (за 19,8 млрд дин.) и Дате гаранције и друга јемства (за 19,7 млрд дин.). У непромењеној структури ванбиланса банкарског сектора, поред ставке Друге ванбилансне ставке (са уделом од 81,1%), остале значајније ставке су: Деривати са 6,8% и Дате гаранције и друга јемства са 4,0%.

Графикон 5.1. Ванбилансне ставке
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Ванбилансне позиције и даље остају највише концентрисан сегмент пословања банака у Србији, с обзиром да је на крају посматраног периода банка са највећим износом ванбилансних ставки учествовала са 23,7% у укупним ванбилансним ставкама банкарског сектора и да су вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса за све врсте ванбилансних ставки и за укупне ванбилансне ставке изнад 1.000 индексних поена (1054).

И даље се највећи део свих ванбилансних ставки (89,2%) односи на неризичне позиције и то: примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају другог тромесечја 2017. године је износио 764,2 млрд дин. (повећање за 26,7 млрд дин. односно 3,6%).

На крају другог тромесечја 2017. године преузете будуће обавезе¹⁴ износиле су 481,7 млрд дин. (повећање за 41,4 млрд дин. односно 9,4% у односу на крај претходног тромесечја) и чиниле су 6,8% укупних ванбилансних ставки (крај претходног тромесечја: 6,2%).

Табела 5.1. Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије
(у млн RSD, у %)

	износ 30/06/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2017	31/12/2016
Дате гаранције и друга јемства	284.041	19.741	14.024	7,5%	5,2%
Потраживања по дериватима	482.108	-36.889	-26.210	-7,1%	-5,2%
Преузете и остале неопозиве обавезе	197.675	21.621	8.622	12,3%	4,6%
Хартије од вредности примљене у залог	188.768	8.961	7.196	5,0%	4,0%
Јемства за обавезе	93.719	1.197	898	1,3%	1,0%
Друга ванбилансна актива	5.764.146	16.593	-49.715	0,3%	-0,9%
Остало	94.488	4.932	21.668	5,5%	29,8%
Укупна ванбилансна актива	7.104.945	36.157	-23.516	0,5%	-0,3%

Извор: Народна банка Србије.

¹⁴ Дате гаранције и друга јемства, преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите и пласмане и остале преузете неопозиве обавезе.

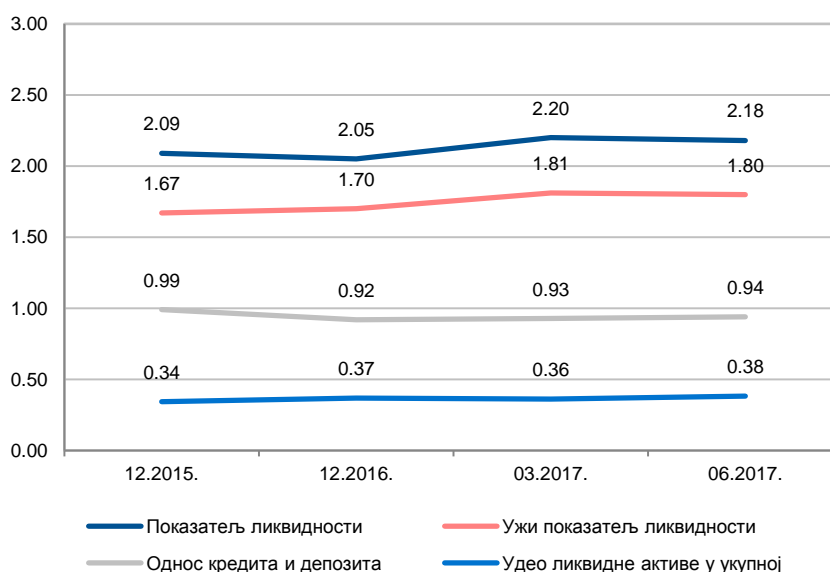
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Банкарски сектор Србије располаже значајним вишковима ликвидних средстава у дужем временском периоду, имајући у виду референтне вредности показатеља ликвидности. Просечан месечни показатељ ликвидности банака на крају другог тромесечја 2017. године износи 2,18 и знатно је изнад регулаторног минимума од 1,0. Ужи показатељ ликвидности на нивоу банкарског сектора износи 1,80 (прописани минимум је 0,7).

Учешће ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора је благо повећано, достижући 38,3% на крају другог тромесечја 2017. године.

На крају другог тромесечја 2017. године стање пласмана банака по репо трансакцијама са Народном банком Србије је повећано у односу на март 2017. године, са 59,3 млрд дин. на 68,5 млрд дин. уз непромењен број банака које су пласирале средства у репо трансакције (19 банака). За разлику од репо пласмана, у сегменту државних хартија од вредности, на крају јуна 2017. године, укупна вредност портфолија износи 633,3 млрд дин., односно, 0,2% мање у односу на претходно тромесечје. У структури хартија од вредности, присутан је тренд раста код хартија од вредности деноминованих у еврима, чији удео износи 39,4% (што је за 0,6 п.п. више у односу на претходно тромесечје).

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

Извор: Народна банка Србије.

Ради додатног јачања отпорности банкарског сектора, Одлуком о управљању ризиком ликвидности која је усвојена децембра 2016. године у оквиру реализације Стратегије за увођење стандарда „Базел 3“ у Републици Србији, уведен је нови регулаторни показатељ – показатељ покрића ликвидном активом. Овај показатељ представља однос заштитног слоја ликвидности (који чини високо квалитетна ликвидна актива) и нето одлива ликвидних средстава банке до којих би дошло у наредних 30 дана од дана израчунавања овог показатеља у претпостављеним условима стреса.

Банке су дужне да до 31. децембра 2017. године одржавају овај показатељ на нивоу који није нижи од 80%, а почев од 1. јануара 2018. године на нивоу који није нижи од 100% (прописане минималне вредности су исте као и у Европској Унији). На дан 30. јуна 2017. године показатељ покрића ликвидном активом на нивоу банкарског сектора је износио 265,32%.

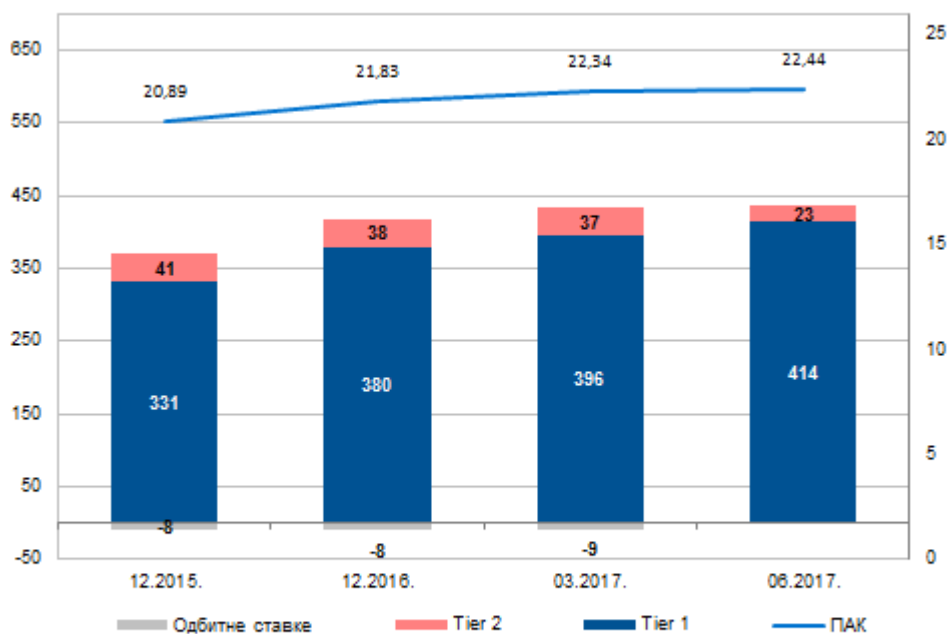
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

У циљу усклађивања с релевантним правним актима ЕУ у области банкарства, као и, између осталог, повећања отпорности банкарског сектора повећањем квалитета капитала и увођењем заштитних слојева капитала, Народна банка Србије је донела нове прописе којима се усклађује са захтевима из Базел III стандарда, међу којима су и они који се тичу капитала банке.

Банкарски сектор Србије је и у складу са новим, конзервативнијим, начином обрачуна капитала остао адекватно капитализован, како са аспекта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала, тако и у погледу структуре регулаторног капитала. На крају јуна 2017. године, просечна вредност показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора Србије износи 22,44%, што је значајно изнад прописаног минимума од стране Народне банке Србије, уједно и минимума дефинисаног Базелским стандардима од 8%.

На крају јуна 2017. године, просечна вредност показатеља адекватности основног капитала на нивоу банкарског сектора Србије износи 21,27% а показатеља адекватности основног акцијског капитала 21,19%.

Графикон 7.1. Регулаторни капитал и ПАК*
(у млрд RSD, ПАК у %)

* ПАК = Регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

Повећање показатеља адекватности капитала за 0,10 п.п. у односу на претходно тромесечје је последица нешто интензивнијег пораста регулаторног капитала (повећање за 2,9%) у односу на пораст укупне ризичне aktive (повећање за 2,4%). Пораст укупне ризичне active за 46,3 млрд дин. последица је раста ризичне active по основу изложености оперативном ризику за 108,3 млрд дин, и то доминантно као резултат ступања на снагу нове регулативе. У исто време, ризиком пондерисане изложености за кредитни ризик су смањене за 3,9% (65,2 млрд дин.).

Графикон 7.2. Ризична актива по основу изложености за
(у %)
(30. јун 2017.)

Извор: Народна банка Србије.

У структури ризичне active, доминантно учешће има кредитни ризик (82,1%), имајући у виду традиционалне пословне моделе банака ослоњене на кредитирање привреде и становништва. Следе оперативни ризик са уделом од 16,7%, док је учешће тржишних ризика и ризика прилагођавања кредитне изложености на занемарљиво ниском нивоу од 1,1% и 0,1% респективно.

Током целе 2016. године и у 2017. години, регулаторни капитал банкарског сектора исказује тренд умереног повећања. У посматраном тромесечју је забележен пораст за 2,9% (у апсолутном износу: 12,2 млрд дин.), док је у целој 2016. години забележена стопа раста од 12,9%. Регулаторни капитал банкарског сектора на крају другог тромесечја 2017. године износио је 436,3 млрд дин.

Структуру регулаторног капитала чине: основни капитал - Tier 1 капитал (као најквалитетнији део регулаторног капитала) са учешћем од 94,8% и допунски (Tier 2) капитал са уделом од 5,2%.

Основни капитал банкарског сектора¹⁵ је на крају другог тромесечја 2017. године износио 413,7 млрд дин., што је за 5,6% (или 22,1 млрд дин.) више у односу на март 2017. године. Највећи позитиван ефекат на ниво основног капитала банака имало је ослобађање 14,9 млрд дин. потребне резерве за процењене губитке по основу кредитног ризика. У структури основног капитала дошло је до промена и код ставке Губитак, која је смањена за 13,3 млрд дин. Три банке су покриле губитак из ранијих година у износу од 12 млрд дин., а на терет резерви (које су забележиле смањење за 7,4 млрд дин.), добити ранијих година и емисионе премије, од укупно покривеног губитка из ранијих година у износу од 14,0 млрд дин.

Допунски капитал банкарског сектора је смањен у односу на крај претходног тромесечја за 9,9 млрд дин. (30,4%) на износ од 22,6 млрд дин, што је резултат ступања на снагу нове регулативе и пребацивања ревалоризационих резерви у ставке основног капитала, које су претходног тромесечја износиле 13,5 млрд дин. Субординиране обавезе које испуњавају услове за укључивање у допунски капитал су повећане за 8,5% (на 22,4 млрд дин.), преференцијалне кумулативне акције су на приближно истом нивоу (2,7 млрд дин. у односу на 2,5 млрд дин. претходног тромесечја).

Изменама и допунама Одлуке о извештавању банака које су усвојене децембра 2016. године у оквиру реализације Стратегије за увођење стандарда „Базел 3“ у Републици Србији, успостављен је регулаторни оквир за праћење висине показатеља леверица у банкама.

Показатељ леверица се, у складу са новим прописима, обрачунава као однос основног капитала и укупног износа изложености банке. Укупна изложеност представља збир билансних и ванбилансних изложености, изложености по основу деривата, као и увећања за ризик друге уговорне стране по основу репо и reverse репо трансакција, трансакција кредитирања трговине хартијама од вредности, уговора о узимању и давању у зајам хартија од вредности или робе и трансакција са дугим роком измирења.

Показатељ леверица на нивоу банкарског сектора је на дан 30. јуна 2017. године износио 10,38%¹⁶.

---

¹⁵ По Базел III стандардима, између осталог, основни и допунски капитал се не умањују за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала, већ сваки од елемената има своје одбитне ставке.

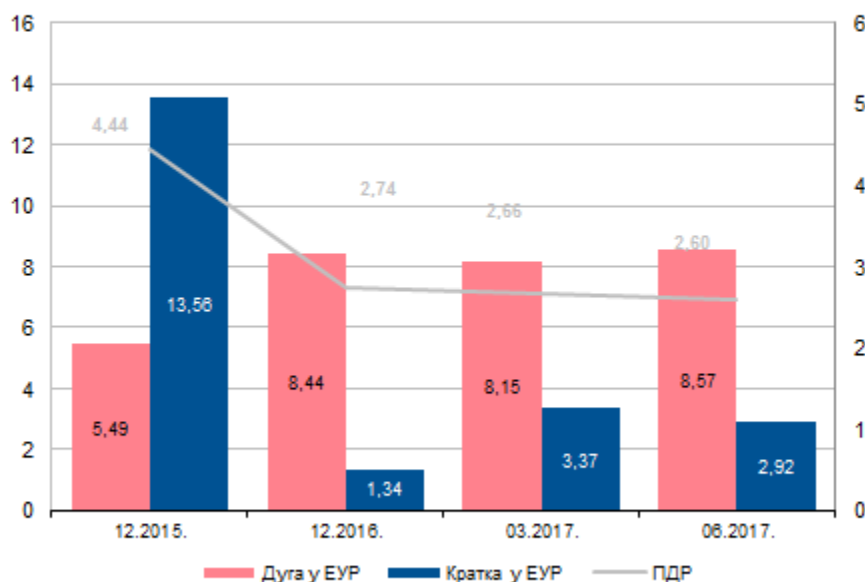
¹⁶ По Базел III стандардима, минимална вредност овог показатеља је 3%.

8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају другог тромесечја 2017. године банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 11,2 млрд дин. (не укључујући позиције у злату). Нето дуга отворена девизна позиција на крају јуна 2017. године је евидентирана код 19 банака, док је нето кратка отворена девизна позиција забележена код преосталих 12 банака.

Банке у Србији су на дан 30.06.2017. године исказивале нето дугу отворену позицију у еврима и америчким доларима (8,57 и 1,62 млрд дин. респективно), док су у швајцарским францима (1,67 млрд дин.) заузимале нето кратку позицију.

Графикон 8.1. Квартални преглед дуге и кратке девизне позиције за ЕУР и показатељ девизног ризика (у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Показатељ девизног ризика на нивоу целокупног банкарског сектора Србије на крају јуна 2017. године износи 2,60%, осликавајући и овог тромесечја релативно низак ризик у девизном знаку у односу на максимално прописану вредност показатеља девизног ризика (20% од вредности капитала банака).

У структури дериватних финансијских инструмената, које банке користе у процесу управљања девизним ризиком, највише се примењују валутни форвард (*forward*) и валутни своп (*swap*) термински уговори.

Форвард уговоре банке најчешће закључују са привредним друштвима, омогућавајући им на тај начин редовно сервисирање новчаних обавеза према трећим лицима по уговореном курсу на фиксни датум у будућности. На крају другог тромесечја 2017. године, у валутним форвард уговорима пословне банке су највише заузимале нето кратку позицију у еврима (48%), док су се у нешто мањој мери обавезале на продају динара (30%) и америчког долара (21%) на уговорени датум у будућности¹⁷.

Доминантан удео у трансакцијама са дериватима у банкарском сектору Србије имају валутни своп уговори. Валутне своп уговоре пословне банке углавном уговарају са страним финансијским институцијама, укључујући и већинске стране власнике као и остале финансијске институције из матичних банкарских групација. Пословне банке су у своп уговорима држале дугу позицију у валутама: евро (80% свих активних своп трансакција) и швајцарски франак (17% активних своп трансакција). Дуга позиција у осталим валутама, је износила 3% вредности свих активних своп трансакција при чему се на своп трансакције закључене у америчком долару односи 2% своп трансакција, док 1% чине трансакције закључене у динарима. Најчешће коришћени валутни пар који се размењује у своп уговорима јесте евро/динар, на који се односи нешто више од половине активних своп трансакција (51%).

---

¹⁷ Обрачунато на основу података из извештаја FINDER, који банке достављају НБС.

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности у области контроле пословања банака Народна банка Србије је током другог тромесечја 2017. године донела следећи подзаконски акт:

У јуну 2017. године, Извршни одбор је усвојио Одлуку о изменама и допунама Одлуке о контроли банкарске групе на консолидованој основи („Службени гласник РС“ 58/2017), којом је омогућено увођење Базел III стандарда у Републици Србији и на нивоу банкарске групе чију контролу Народна банка Србије врши на консолидованој основи. Истовремено је извршено усклађивање одредаба Одлуке са одредбама подзаконских аката којим су имплементирани Базел III стандарди применљиви на нивоу појединачне банке, како би цео пакет прописа могао несметано да се примењује од 30. јуна 2017. године.